УДК 343.55

DOI 10.37566/2707-6849-2020-2(31)-5

Інна СИНГАЇВСЬКА,
*доцент кафедри спеціально-правових дисциплін
Таврійського національного університету імені
В. І. Вернадського,
кандидат юридичних наук, доцент
ORCID: 0000-0002-2358-1536*

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕГЛАМЕНТАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПРИМУШУВАННЯ ДО ШЛЮБУ

Постановка проблеми та її зв'язок із наукою і практикою. Уніфікація кримінального законодавства є найпотужнішим засобом впливу міжнародного права на національні кримінально-правові системи. Вектор розвитку спрямований на те, що кримінальне законодавство України та інших держав Європи розвиватиметься паралельно і все більш гармонійно та в напрямі його подальшої гуманізації і систематизації [1, с. 548–549]. Відтак вважаємо доцільним проведення порівняльно-правового дослідження особливостей регламентації кримінальної відповідальності за примушування до шлюбу, що є акумулюванням досвіду правотворчої діяльності.

Криміналізація примушування до шлюбу (ст. 151-2 Кримінального кодексу України (далі – КК України) серед науковців сприймалася неоднозначно і навіть як передчасне законодавче рішення. Пов'язано це було з тим, що Україна, не ратифікувавши Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами 2011 року (далі – Стамбульська конвенція), внесла зміни до національного законодавства з метою реалізації зазначеного міжнародного договору.

Поставало питання щодо відповідності принципу відносної поширеності діяння як одного з принципів криміналізації діяння. «Примушування до шлюбу» визначалося як проблема, що не актуальна для України, оскільки шлюби з примусу є винятковим явищем [2, с. 172]. Як зазначалось у висновку Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України, прийняття запропонованої

законопроектом редакції нової ст. 151-2 може призвести до надмірної криміналізації відносин, що нині урегульовані нормами чинного законодавства України, а також унеможливить виконання положень Стамбульської конвенції 2011 року [3]. Серед зауважень Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України зазначено, що саме по собі примушування особи до шлюбу без настання суспільно небезпечних наслідків не досягає того рівня суспільної небезпеки, коли діяння відповідно до ст. 11 КК має визнаватися злочином [4]. Встановлення кримінальної відповідальності за примушування до шлюбу є прикладом надмірної криміналізації, яка є недоцільною та позбавлена необхідного обґрунтування [5, с. 283]. Примушування до шлюбу призводить до обтяження КК «мертвими нормами», до зайвої конкуренції кримінально-правових норм [6]. Зазначені висновки є аргументами актуальності й доцільності дослідження відповідної теми та підтверджують перспективність наукового пошуку дослідження зарубіжного досвіду регламентації кримінальної відповідальності за примушування до шлюбу.

Аналіз останніх досліджень, в яких започатковано розв'язання цієї проблеми. Вивчення проблем кримінальної відповідальності за примушування до шлюбу актуалізовано у наукових працях А. Андрушка, О. Дудорова А. Васильєва, М. Хавронюка, К. Юртаєвої та ін. Однак дискусійність питання щодо криміналізації примушування до шлюбу залишається з огляду на моніторинг наукових публікацій. На сьогодні немає й судової практики з цієї категорії справ. Нагальним постає питання у період реформування кримінального законодавства щодо доцільності існування кримінально-правової норми стосовно примушування до шлюбу. Дослідження законодавчих приписів кримінального законодавства країн Європи є необхідним і щодо визначення питання караності, оскільки цей аспект залишається в межах національної юрисдикції.

Формулювання цілей статті – з'ясувати особливості регламентації кримінальної відповідальності за примушування до шлюбу за кримінальним законодавством зарубіжних країн з метою порівняння конструювання кримінально-правової норми примушування до шлюбу, її особливостей, питань караності за примушування до шлюбу з метою удосконалення чинного національного кримінального законодавства.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих результатів. Шлюб (як першооснова сім'ї), сім'я у правовому полі мають особливий статус. Шлюб - це сімейний союз, при цьому слово «сімейний» означає, що шлюб створює сім'ю, а слово «союз» підкреслює договірну природу шлюбу, яка зумовлює його добровільний характер [7]. Принцип добровільності шлюбу є чинним не лише на стадії його реєстрації, а й під час перебування в шлюбі, що зумовлює можливість добровільного розірвання шлюбу, про що зазначено в частині першій підпункту «с» ст. 16 Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок стосовно однакових прав і обов'язків під час шлюбу і після його розірвання.

Реалізація норм кримінального права щодо охорони сімейних відносин здійснюється у випадку найбільш суспільно небезпечних проявів, у разі вчинення злочину. При вирішенні питання криміналізації діяння важливою вимогою є не допустити

переоцінки впливу соціально-регулятивних можливостей кримінальної репресії, особливо стосовно регулювання сфери сімейних відносин.

Порівняльно-правовий аналіз надав змогу з'ясувати, що європейські країни щодо особливостей криміналізації примушування до шлюбу поділяються на дві групи: 1) держави, які виокремлюють у кримінальному законодавстві загальну кримінально-правову норму про примушування – Фінляндія, Угорщина; 2) держави, у кримінальному законодавстві яких криміналізовано примушування до шлюбу (серед них і ті держави, законодавство яких містить загальну норму, що передбачає відповідальність за примушування) – Велика Британія, Норвегія, Німеччина, Франція, Австрія, Швейцарія, Швеція, Данія, Бельгія, Іспанія, Болгарія, Сербія, Чорногорія.

У кримінальному законодавстві Фінляндії та Угорщини визначена кримінально-правова заборона примушування до певних дій. КК Фінляндії містить розділ 8, у якому визначено відповідальність за примушування. Зміст диспозиції полягає в тому, що у випадку застосування насильства чи погрози насильством примушення вчиняти дії або притерпівати слід призначати покарання у вигляді штрафу або ув'язнення на строк до двох років [8]. У КК Угорщини кримінально-правова норма, що передбачена у ст. 195 «Примушування», міститься у главі XVIII «Злочини проти особистої свободи». Зміст відповідної норми полягає в тому, що особа, яка змушує іншу особу насильством або погрозою насильства до вчинення чи невчинення будь-яких дій, що призводять до заподіяння значної шкоди інтересам особи, визнається винною у вчиненні тяжкого злочину та карається позбавленням волі на строк до трьох років [9].

У країнах Європи на початку 2000-х років тільки в Норвегії діяв закон щодо заборони примушування до вступу в шлюб. Відтоді насильницькі шлюби, особливо серед іммігрантської молоді, стали визнаватися серйозною проблемою, яка активно обговорювалася в багатьох країнах, щоб знайти шляхи її розв'язання. Багато європейських держав одним із ефективних шляхів боротьби з ранніми і примусовими шлюбамі поряд із заходами соціально-економічного, інформаційно-ідеологічного характеру вважають прийняття закону про кримінальну відповідальність за визначені діяння [10].

У Норвегії законодавство передбачає загальні норми про примушування Section 251. Coercion та (ст. 251 Aggravated coercion), також виокремлена спеціальна кримінально-правова норма про примусовий шлюб Section 253 Forced marriage. Об'єктом відповідного діяння визнається особиста свобода особи, що відображає назва розділів, де міститься відповідна норма. Такі розділи передбачено у КК Німеччини, Швейцарії, Швеції, Данії, Нідерландів, Чорногорії, Сербії, а у Норвегії й Іспанії окрема норма про примушування до шлюбу закріплена у Пенітенціарних кодексах. Потерпілою є особа без конкретизації статі та вікового цензу. У кримінальному законодавстві Норвегії об'єктивна сторона злочину викладена у вигляді альтернативного відкритого переліку способів суспільно небезпечних діянь: «протиправна поведінка

у поєднанні з насильством, позбавленням волі, здійсненням неправомірного тиску, що примушує вступати у шлюб» [11].

У Великій Британії передбачено, що примусові шлюби можуть включати фізичне, психологічне, емоційне, фінансове та сексуальне насильство, у тому числі незаконне позбавлення волі, насильство та зґвалтування [12]. Примусовий шлюб визначається таким у тому випадку, коли один або обидва подружжя змушені вступати у шлюб без власної згоди, або коли нібито згода надається, але фактично було примушення.

У законодавстві зарубіжних країн щодо розміщення кримінально-правової норми у КК стосовно примушування до шлюбу виокремлюються дві позиції: 1) посягання на особисту свободу (Норвегія, Німеччина, Швейцарія Швеція, Данія, Нідерланди, Франція, Іспанія, Австрія); 2) посягання на шлюбні та сімейні відносини (Болгарія, Бельгія, Чорногорія, Сербія).

Стаття 222-14-4 КК Франції, що міститься в главі II «Посягання на фізичну або психологічну цілісність особи», передбачає дуже лаконічний законодавчий припис, що, по суті, відображає положення ст. 37 Стамбульської конвенції, а саме: відповідальність у разі примушування особи до вступу в шлюб або укладення шлюбу за кордоном з використанням обману з метою залишення особою території республіки [12].

Особливості регламентації кримінальної відповідальності за КК Болгарії стосовно примушування до шлюбу полягають у тому, що законодавець диференціює відповідальність залежно від видів співучасників злочинного діяння, віку потерпілого. Так, у частині першій ст. 177 КК Болгарії передбачено, що особа, яка примушувала до вступу в шлюб, у зв'язку з чим шлюб був визнаний недійсним, карається позбавленням волі на строк до трьох років. Відповідно до частини другої ст. 177 КК Болгарії передбачена відповідальність за викрадення особи жіночої статі з метою примушування її вступити в шлюб.

Кваліфікований склад примушування до шлюбу полягає у тому, що коли потерпіла особа не досягла повноліття, то передбачено покарання у вигляді позбавлення волі на строк до п'яти років.

Поряд з тим у ст. 178 КК Болгарії визначено: якщо батьки або інший родич отримує компенсацію за дозвіл його дочці або родичу укласти шлюб, то такі особи караються позбавленням волі до одного року або штрафом від ста до трьохсот левів (BGN) (в еквіваленті від 1504 до 4514 гривень), а також публічним осудом. Таке ж покарання застосовується до особи, яка надає або виступає посередником у наданні або отриманні такої компенсації [13].

За загальним правилом законодавчі приписи щодо примушування до шлюбу типово побудовані, переважно розкривають «примушення до шлюбу», визначаючи перелік альтернативних способів, таких як застосування насильства та погрози насильства (§ 237 КК Німеччини, ст. 172 bis Пенітенціарного кодексу Іспанії, § 4с КК Королівства Швеція, підрозділ 2 ст. 260 КК Данії, ч. 2 ст. 214 КК Чорногорії, ст. 187 КК Сербії, 391 sexies, 391 septies Пенітенціарного кодексу Бельгії).

Але окремі законодавчі приписи мають свої особливості. Так, у ст. 284 КК Нідерландів передбачено відповідальність за примушування до шлюбу у випадках, якщо особа: 1) незаконно примушує іншу особу діяти або утримуватися від певних дій, або терпіти певні дії шляхом застосування насильства чи будь-якого іншого діяння, або погрози насильством, або погрози будь-яким іншим діянням, спрямованим проти іншої особи або проти інших осіб; 2) змушує іншу особу діяти або утримуватися від певних дій, або терпіти певні дії шляхом погрози наклепу або наклепу [14].

У Швеції ініціювалося запровадження кримінальної відповідальності за неформальні, неофіційні форми укладання шлюбу, такі, що не мають юридичної сили, але на практиці визначаються як подружжя. Крім того, тема примусових шлюбів розглядається поряд з проблемою «дитячих шлюбів» осіб, які не досягли 18 років. Визнаються найскладнішою і спірною категорією питання, пов'язані з криміналізацією дитячих шлюбів, які не мають юридичної сили і які укладаються відповідно до традицій або релігійних особливостей у деяких групах. До 4 років позбавлення волі передбачається покарання для організаторів і виконавців примусових шлюбів. Батькам або опікунам, які дозволили своїм дітям до 18 років вийти заміж або одружуватися, загрожує до 2 років в'язниці або штраф [10].

У КК Австрії з 1 січня 2016 року чинною є норма § 106а «Примусовий шлюб», при цьому законодавець передбачив також окремі норми про примушення (§ 105) та тяжке примушення (§ 106). У диспозиції статті деталізовано вичерпний перелік способів суспільно небезпечних діянь, на яких акцентується у змісті відповідної статті. Зокрема, у § 106а КК Австрії передбачено покарання осіб, які примушують людину шляхом застосування насильства, або небезпечної погрози насильством, або під впливом погрози розірвати або припинити сімейні відносини з членами сім'ї з метою вступу в шлюб, або створення цивільного партнерства. Особливістю законодавчої конструкції є визначення кваліфікованого складу: якщо примушування до шлюбу призводить до самогубства або спроби самогубства особи, – карається позбавленням волі на строк від одного до десяти років [15].

У КК Швейцарії примушування до шлюбу належить до кримінальних злочинів або правопорушень проти свободи. У ст. 181а КК Швейцарії зазначено, що відповідальність несе будь-яка особа, яка шляхом застосування сили, або погрози заподіяння суттєвої шкоди, або інше обмеження свободи дій іншої особи змушує іншого вступити в шлюб або зареєструвати одностатеве партнерство [16].

Положення частини другої ст. 37 Стамбульської Конвенції щодо дій, які пов'язані з переміщенням особи на іншу територію з метою примусового одруження, визначено у кримінальному законодавстві більшості держав (Норвегії, Німеччини, Австрії, Швеції, Швейцарії, Франції, Іспанії, Чорногорії, Сербії). Це такі дії, як застосування насильства, погрози насильством та обман. У законодавстві Швеції у цьому контексті також зазначено про використання уразливого стану особи.

За кримінальним законодавством Бельгії, Австрії, Швеції та України, окрім примушування до вступу в шлюб, передбачено відповідальність за примушування до співжиття. У КК Швейцарії законодавець виокремлює окремий вид співжиття – примушення до реєстрації одностатевого партнерства.

Питання караності за примушування до шлюбу також мають ряд юридико-технічних особливостей регламентації кримінальної відповідальності за примушування до шлюбу.

Однозначною позицією законодавців європейських держав щодо питання караності за примушування до шлюбу є визначення покарання у вигляді позбавлення волі. У таких державах, як Норвегія, Бельгія, Австрія, Швеція, Болгарія, Данія, Сербія передбачено відносно визначені санкції з покаранням у вигляді позбавлення волі. Ряд держав визнали доцільним формування відносно визначених санкцій з мінімальною та максимальною межею, серед них: Німеччина – від 6 місяців до 3 років позбавлення волі, Австрія – від 3 місяців до 5 років позбавлення волі, Бельгія – від 3 місяців до 5 років позбавлення волі, Сербія – від 3 місяців до 3 років позбавлення волі, Чорногорія – від 6 місяців до 5 років позбавлення волі.

Деякі держави формують відносно визначені санкції з визначенням лише максимальної (верхньої) межі покарання, серед них: Норвегія – позбавлення волі до 6 років, Швеція – позбавлення волі до 4 років, Франція – позбавлення волі до 3 років, Данія – позбавлення волі до 4 років, Болгарія – до 3 років позбавлення волі.

Однак покарання за примушування до шлюбу за КК Австрії може сягати і 10 років позбавлення волі, якщо в результаті примушування до шлюбу настануть тяжкі наслідки у вигляді самогубства або спроби самогубства особи. Також у частині другій ст. 177 КК Болгарії визначено, що у разі, якщо потерпіла особа не досягла повноліття, винний буде покараний до позбавлення волі на строк до п'яти років. У частині третій ст. 172 КК Іспанії міститься припис, щодо якого штрафи визначаються відповідно до максимальної межі, якщо жертва є неповнолітньою особою [17]. Окремо у кримінальному законодавстві у ст. 216 КК Чорногорії прописано положення щодо шлюбного союзу з неповнолітнім – це карається позбавленням волі на строк від 3 місяців до 3 років у випадку проживання дорослої особи в позашлюбних стосунках з неповнолітньою особою. Якщо шлюб укладено з неповнолітньою особою, кримінальне переслідування не здійснюється [18]. Кримінальне законодавство зарубіжних країн за примушування до шлюбу містить санкції статей, що за своєю конструктивною характеристикою є альтернативними. Так, у Великій Британії – до 5 років позбавлення волі, у окремих випадках – до 7 років або штрафом, у Нідерландах – до 9 місяців позбавлення волі або штраф до 8200 євро, у Іспанії – від 6 місяців до 3 років 6 місяців або штраф на 20–24 місяці, у Швейцарії – до 5 років позбавлення волі або грошове стягнення. У частині четвертій § 237 КК Німеччини визначено, що у менш суспільно небезпечних випадках можливе призначення покарання за примушування до шлюбу до 3 років позбавлення волі або штраф.

Переважна більшість європейських держав визнають доцільним формувати саме відносно визначені санкції на відміну від альтернативних, що відображає визнання суспільної небезпечності злочину і звуження спектру можливого судового розсуду щодо питання караності за відповідний злочин. Щодо проаналізованих санкцій можна визначити дві граничні лінії, які спостерігаються щодо визначення максимального строку позбавлення волі – до 3 років та до 5 років позбавлення волі як максимальний строк за аналізований злочин.

У ст. 151-2 КК України за примушування до шлюбу визначено альтернативну санкцію, яка передбачає арешт на строк до 6 місяців або обмеження волі на строк до 3 років, або позбавлення волі на строк до 3 років. Санкція статті за примушування до шлюбу за національним законодавством, порівняно з законодавством інших європейських держав, є більш м'якою, оскільки передбачає менш суворі види покарання – арешт, обмеження волі.

Національне кримінальне законодавство щодо визначених у санкції статті строків позбавлення волі за примушування до шлюбу має позицію, подібну до законодавства таких держав, як Франція, Болгарія, Сербія.

Кумулятивні санкції також містить законодавство Франції, де, крім позбавлення волі, передбачено також штраф до 45 тисяч євро, що є доволі суворим покарання майнового обмеження. У кримінальному законодавстві Бельгії також визначено кумулятивні санкції за аналізований злочин – покарання від 3 місяців до 5 років позбавлення волі та штраф від 150 до 5 тисяч євро.

Отже, штраф як вид покарання, що передбачає обмеження майнових прав засудженого, визнають доцільним призначати як альтернативне покарання або обов'язкове додаткове покарання такі держави, як: Німеччина, Франція, Швейцарія, Нідерланди, Іспанія, Бельгія. Відповідний законодавчий досвід держав сталої демократії важливо запозичити з метою гармонізації національного з європейським законодавством у питаннях караності за примушення до шлюбу. Визнаємо за доцільне визначення штрафу як обов'язкового додаткового покарання за примушування до шлюбу, зважаючи на поширену практику призначення покарання з застосуванням ст. 75 КК України, а також враховуючи те, що штраф як додаткове покарання може бути призначений лише тоді, коли його спеціально передбачено в санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини КК України (ст. 53 КК України).

Позиції законодавців держав різняться щодо караності за спонукання особи до переміщення на територію іншої держави, ніж та, в якій вона проживає, з метою примусового шлюбу чи співжиття. Так, визначають однакові санкції як за примушування до шлюбу, так і за спонукання до переміщення на іншу територію з метою примушування до шлюбу — Німеччина, Франція, Іспанія, Норвегія, Австрія, Швейцарія, а також Україна. Водночас злочин спонукання до переміщення на іншу територію з метою примушування до шлюбу такі держави, як Сербія, Швеція, Чорногорія визнають менш суспільно небезпечним, ніж примушування до шлюбу. Тож законодавець Швеції визначив вдвічі менше покарання (до 2 років позбавлення волі)

за дії, які пов'язані з використанням обману, що спонукають іншу особу до поїздки в іншу державу, ніж та, в якій вона проживає, з метою незаконного примушування або використання уразливого стану для вступу в такий шлюб або шлюбний зв'язок. Законодавець Сербії за сприяння виїзду за кордон для примусового одруження передбачає максимальне покарання до 2 років позбавлення волі. За кримінальним законодавством Чорногорії за підбурення на виїзд за кордон з метою примусового шлюбу особи караються позбавленням волі на строк від 3 місяців до 3 років.

Порівняльно-правовий аналіз санкцій у кримінальному законодавстві європейських держав свідчить, що найменший строк позбавлення волі за максимальною межею у санкції за примушування до шлюбу передбачено у КК Нідерландів – до 9 місяців. Законодавці європейських держав не передбачають у санкціях статті за примушування до шлюбу таких покарань, як арешт чи обмеження волі. Найбільш суворе покарання передбачає кримінальне законодавство Великої Британії, де максимальне покарання за примушування до шлюбу становить 7 років позбавлення волі [19].

Висновки і перспективи подальшого наукового пошуку. Переважна більшість європейських держав виокремлюють примушування до шлюбу як окремий склад злочину, тому національне кримінальне законодавство щодо примушування до шлюбу оцінюється як таке, що повною мірою відповідає сучасним тенденціям, які існують стосовно кримінально-правового захисту прав особистої свободи особи та шлюбних і сімейних відносин у кримінальному законодавстві зарубіжних країн та відповідно міжнародним договорам (Стамбульській конвенції).

За кримінальним законодавством Бельгії, Австрії, Швеції та України, окрім примушування до вступу в шлюб, передбачено відповідальність за примушування до співжиття. У КК Швейцарії законодавець виокремлює лише окремий вид співжиття – примушення до реєстрації одностатевого партнерства.

Законодавство переважної більшості зарубіжних країн містить типово побудовані законодавчі приписи щодо примушування до шлюбу, що розкривають «примушення до шлюбу», використовуючи перелік альтернативних способів, таких як застосування насильства та погрози насильством, однак виокремлюються такі законодавчі рішення, як примушення до шлюбу під впливом погрози розірвати або припинити сімейні відносини з членами родини або інше обмеження свободи дій чи застосування погрози наклепу і використання безпосередньо наклепу.

Кримінальне законодавство України щодо визначених у санкції статті строків позбавлення волі за примушування до шлюбу є подібним до законодавства таких держав, як Франція, Болгарія, Сербія. У законодавців європейських держав домінує визначення у санкції статті за примушування до шлюбу позбавлення волі.

Законодавчий досвід держав сталої демократії (Німеччина, Франція, Швейцарія, Нідерланди, Іспанія, Бельгія) важливо запозичити з метою гармонізації національного кримінального законодавства з європейським, а саме у питаннях караності

за примушення до шлюбу, передбачивши у санкції статті штраф як обов'язкове додаткове покарання за примушування до шлюбу.

Перелік використаних джерел

1. Баулін Ю. В., Буроменський М. В., Голіна В. В. та ін. Сучасна кримінально-правова система в Україні: реалії та перспективи. Київ: ВАІТЕ, 2015. 688 с.
2. Андрушко А. Щодо доцільності криміналізації примушування до шлюбу. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2018. № 6 (34). С. 170–173.
3. Висновок Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» від 14.11.2016 р. № 4952. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59648
4. Зауваження Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України до проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» (реєстр. № 4952). URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59648
5. Васильєв А. А., Юртаєва К. В. Реалізація положень Стамбульської конвенції в законодавстві України про кримінальну відповідальність: системно-правовий аналіз внесених змін і доповнень. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 1. С. 279–284.
6. Круглова О. О., Волощук С. Ю. Окремі підстави криміналізації примушування до шлюбу. *Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (ДДУВС, 15.03.2018)*. URL: <http://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/1281/1/33.pdf>
7. Рішення Жовтневого районного суду м. Дніпро. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/74424470>
8. Criminal Code of the Republic of Finland. URL: www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L25
9. Criminal Code of the Republic of Hungary. URL: http://njt.hu/translated/doc/J2012T0100P_20200331_FIN.PDF
10. Джансараєва Р. Е. Современное уголовное законодательство зарубежных государств об ответственности за ранние и принудительные браки. URL: articlekz.com/article/15034
11. Penal Code of the Kingdom of Norway. URL: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28/KAPITTEL_2-9#%C2%A7266
12. Forced marriage now a crime. URL: www.gov.uk/government/news/forced-marriage-now-a-crime
13. Criminal Code of the Republic of Bulgaria. URL: <http://legislationline.org/documents/action/popup/id/8881/preview>
14. Criminal Code of the Kingdom of Netherlands. URL: maxius.nl/wetboek-van-strafrecht/artikel284/
15. Code of Criminal Procedure of the Republic of Austria. URL: <https://www.jusline.at/gesetz/stgb/paragraf/106a>
16. Swiss Criminal Code. URL: www.legislationline.org/download/action/download/id/7397/file/Swiss_CC_1937_am2017_en.pdf

17. *Criminal Code of the Kingdom of Spain*. URL: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1995-25444>
18. *Criminal Code of Montenegro*. URL: <http://www.mpa.gov.me/biblioteka/zakoni>
19. *Forced marriage law sends 'powerful message'*. URL: <https://www.bbc.com/news/uk-27830815>

References

1. Baulin Y.V., Buromenskyi M. N., Holina V. V. and others. *Modern criminal law system in Ukraine: realia and perspectives*. Kyiv: Vaite, 2015. 688 p.[ukr.]
2. Andrushko A. *On rationale for criminalization of forced marriage*. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2018. № 6 (34). P. 170–173.[ukr.]
3. *Opinion of the Main Scientific and Expert Department on the Draft Law of Ukraine «On Amendments to Certain Laws of Ukraine in Connection with the Ratification of the Council of Europe Convention on the Prevention and Combating of Violence against Women and domestic violence» of 14.11.2016 p. № 4952*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59648[ukr.]
4. *Comments on the draft Law of Ukraine «On Amendments to the Criminal and Criminal Procedure Codes of Ukraine in order to implement the provisions of the Council of Europe Convention on the Prevention and Combating of Violence against Women and domestic violence» (registr. № 4952)*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59648[ukr.]
5. Vasiliev A. A., Yurtaeva K. V. *Implementation of provisions of Istanbul convention in criminal legislation of Ukraine: systematic-legal analysis of the provided amendments and supplements. Comparative and analytical law*. 2019. № 1. p. 279–284. [ukr.]
6. Kruglova O. O., Voloshchuk S. Y. *Some grounds for criminalizing coercion to marriage. Proceedings of the II International Scientific and Practical Conference (DDUVS, 15.03.2018)*. URL: <http://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/1281/1/33.pdf>[ukr.]
7. *Decision of the Zhovtnevy District Court of Dnipro*. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/74424470> [ukr.]
8. *Criminal Code of the Republic of Finland*. URL: www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L25 [ukr.]
9. *Criminal Code of the Republic of Hungary*. URL: http://njt.hu/translated/doc/J2012T0100P_20200331_FIN.PDF [ukr.]
10. Dzhanasaraeva R. E. *Current criminal law of foreign countries on liability for early and forced marriage*. URL: articlekz.com/article/15034 [ukr.]
11. *Penal Code of the Kingdom of Norway*. URL: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28/KAPITTEL_2-9#%C2%A7266 [ukr.]
12. *Forced marriage now a crime*. URL: www.gov.uk/government/news/forced-marriage-now-a-crime [engl.]
13. *Criminal Code of the Republic of Bulgaria*. URL: <http://legislationline.org/documents/action/popup/id/8881/preview> [engl.]
14. *Criminal Code of the Kingdom of Netherlands*. URL: maxius.nl/wetboek-van-strafrecht/artikel284/ [engl.]
15. *Code of Criminal Procedure of the Republic of Austria*. URL: <https://www.jusline.at/gesetz/stgb/paragraf/106a> [engl.]

16. *Swiss Criminal Code*. URL: www.legislationline.org/download/action/download/id/7397/file/Swiss_CC_1937_am2017_en.pdf [engl.]

17. *Criminal Code of the Kingdom of Spain*. URL: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1995-25444> [engl.]

18. *Criminal Code of Montenegro*. URL: <http://www.mpa.gov.me/biblioteka/zakoni> [engl.]

19. *Forced marriage law sends 'powerful message'*. URL: <https://www.bbc.com/news/uk-27830815> [engl.]

СИНГАЇВСЬКА І. Зарубіжний досвід регламентації кримінальної відповідальності за примушування до шлюбу.

Досліджується зарубіжний досвід регламентації кримінальної відповідальності за примушування до шлюбу, визначено особливості конструювання кримінально-правової норми примушування до шлюбу, питання караності за примушування до шлюбу, сформовано пропозиції щодо удосконалення національного кримінального законодавства.

Ключові слова: примушування до шлюбу, примушування до вступу у співжиття, кримінальна відповідальність, злочини проти волі, честі та гідності особи.

СЫНГАЕВСКАЯ И. Зарубежный опыт регламентации уголовной ответственности за принуждение к браку.

Исследуется зарубежный опыт регламентации уголовной ответственности за принуждение к браку, определены особенности конструирования уголовно-правовой нормы принуждения к браку, вопрос наказуемости за принуждение к браку, определены предложения по совершенствованию национального уголовного законодательства.

Ключевые слова: принуждение к браку, принуждение к вступлению в сожитие, уголовная ответственность, преступления против свободы, чести и достоинства личности.

SYNGAIVSKA I. Foreign experience of reglamentation of criminal responsibility for coercion to marriage.

The unification of criminal legislation is the most powerful method of international law influencing on national criminal-law systems. In accordance with the comparative legal researching of the criminal liability regulation is the accumulation of law-making practice experience in counteracting of a particular crime, in our research – counteracting of coercion to wedlock.

Ukraine hasn't ratified the Council of Europe Convention on the Prevention and Combating of Violence against Women and domestic violence; Istanbul Convention (hereinafter referred to as the «Istanbul Convention») yet, but a number of its provisions have been implemented into national law.

The article 37 of Istanbul convention determines a «force marriage» and determines that parties apply all legislative or other events are needed for providing of criminal responsibility of intentional behavior, that compels adult or child to marriage. European states in dominant majority determine the coercion to marriage as a separate crime. In this context, national criminal law concerning forced marriage is assessed to be fully consistent with current trends of criminal legal protection

rights, individual freedom and marriage and family relations in accordance with the criminal law of foreign countries and international treaties (e.x. Istanbul Convention)).

There are two positions of coercion to marriage singled out in foreign countries legislation: as an attack on personal freedom (Norway, Germany, Switzerland, Sweden, Denmark, the Netherlands, France, Spain, Austria) and as an attack on marriage and family relations (Bulgaria, Belgium, Montenegro, Serbia).

According to criminal law of Belgium, Austria, Sweden and Ukraine the responsibility for coercion cohabitation is provided, besides coercion to marry. Switzerland, legislator singles out a special form of coexistence – forced registration to same-sex partnership.

The use of violence and threats of violence are typical and alternative methods of coercion to marriage. However, there are some exceptions as: forced marriage under the threat of breach or termination of family relationships with family members; threat of slander and use of direct slander. According to Article 151-2 of Ukrainian Criminal Code «coercion» is a crime-forming feature, which is determined by a socially dangerous and unlawful act. Forming a criminal law prohibiting of forced marriage, Ukrainian legislator doesn't follow the list of socially dangerous methods, leaving the interpretation of this issue for law enforcement practice.

In regard to the issue of punishment for coercion to marriage European legislators have unequivocal position and determine the punishment in the form of imprisonment.

Appropriate legislative experience of the foreign countries should be borrowed in order to harmonize of the national coercion marriage legislation. We recognize that it is expedient to define a fine as a compulsory additional penalty for coercion, in view of sentencing courts practice.

Key words: coercion to marriage, coercion to enter dormitories, criminal liability, crimes against freedom, honor and dignity of a person.